

21.4.2023

Reilua kilpailua ja vihreää siirtymää tukevia julkisia hankintoja

Valtio, kunnat ja näiden omistamat yhtiöt ovat kaupalle suuri asiakasryhmä. Esimerkiksi teknisen tukkukaupan yritykset palvelevat valtion ja kuntien kiinteistöpalvelu- ja rakentamistoimintoja, foodservices-tukkukaupat kouluja, palvelutaloja ja sairaaloita, kirjakaupat oppilaitoksia ja optisen alan liikkeet julkista terveydenhuoltoa. Valtion ja kuntien julkisilla hankinnoilla onkin suuri merkitys kaupan alalle ja yleisesti paikalliselle elinvoimaisuudelle.

Julkiset hankinnat ovat keskeinen elinkeinopolitiikan työkalu, jolla vahvistetaan yrittäjyyttä, työllisyyttä ja aluekehitystä. Samalla julkisten hankintojen avulla voidaan tukea vihreää siirtymää, ja niitä tehostamalla on mahdollista saada merkittäviä säästöjä julkiseen talouteen.

Julkisilla hankinnoilla on mahdollista vaikuttaa syntyviin päästöihin ja tukea hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamista. Julkinen sektori voi toimia edelläkävijänä ilmaston kannalta kestävien tuotteiden ja palveluiden hankinnassa sekä samalla luoda edellytyksiä vähäpäästöisten ratkaisujen markkinoiden kehittymiseen ja laajempaan käyttöönottoon.

On keskeistä, että tarjouskilpailuihin osallistuminen on mahdollista kaikenkokoisille yrityksille. Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina siten, että myös pienet ja keskisuuret yritykset pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Tämä lisää kilpailua ja julkisen sektorin kustannustehokkuutta. Samalla hankintojen sopimusehtoihin on saatava tasapuolisuutta ja joustavuutta poikkeusolosuhteiden ja kriisitilanteiden varalle. Hankintalaki sinällään mahdollistaa muuttuneiden olosuhteiden huomioimisen jo nykyisellään, mutta asia on syytä huomioida myös hankintasopimuksissa, jotta vältytään lain tulkintatilanteilta.

Kirjauseitys hallitusohjelmaan

- Käynnistetään hankintalain uudistus.
- Rajoitetaan liian laajoja hankintakokonaisuuksia. Muutetaan hankintalakia siten, että hankinta voidaan jättää jakamatta osiin vain erityisestä syystä, ja että tästä hankintayksikön ratkaisusta voi valittaa markkinaoikeuteen. Jo nyt hankintayksiköllä on velvollisuus perustella osiin jakamatta jättämisen syyt, mutta siitä ei voi valittaa. Hankintojen jakaminen osiin on pakollista esimerkiksi Ranskassa, Hollannissa ja Saksassa.
- Hankintalain soveltamisessa (hankintasopimuksissa) tulee huomioida paremmin joustot yhteiskunnan poikkeusolosuhteiden ja kriisitilanteiden varalta.
- Hankintakriteereitä pitää kehittää palvelun laatu ja kustannustehokkuus edellä. Hankintalain tulee kannustaa hiilineutraalien ja nollapäästöisten palveluiden ja tuotteiden hankintaan.
- Kokonaistaloudellisuuden toteutuminen tulee varmistaa julkisissa hankinnoissa.

Lisätietoja: Simo Hiilamo, 050 350 7564, simo.hiilamo@kauppa.fi

